

Tientallen GLB-keuzes moet Nederland nog maken

Staatssecretaris Dijkema en de Tweede Kamer moeten nog tientallen keuzes maken in verband met de invulling van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) in Nederland. In november komt Dijkema met voorstellen naar de Tweede Kamer. Die moet uiteindelijk oordelen. U kunt meepraten over de voorstellen van de staatssecretaris, voor de Tweede Kamer beslist. De NAV organiseert een opiniepeiling op internet over de voorstellen voor de Nederlandse invulling van het nieuwe GLB.

Tientallen keuzes moeten nog worden gemaakt over de invulling, bijvoorbeeld over de inkomstenstoeslagen. Denk aan het toepassen van een onder- en bovengrens voor

directe betalingen, een top up voor jonge boeren, een top up voor gebieden met natuurlijke handicaps, en of Nederland wel of niet geld gaat overhevelen van de eerste naar de tweede pijler. Denk ook aan de invulling van POP, het budget (82 miljoen euro) voor plattelandsontwikkeling. Denk ook aan welke bevoegdheden producenten- en brancheorganisaties in Nederland krijgen. Denk ook aan de invulling van de vergroening: het wel/niet meetellen van sloten en taluds, stikstofbindende gewassen als vergroeningsmaatregelen, duurzaamheids certificering als alternatief voor 5% van de grond een ecologische bestemming geven en de rol van collectieven.

COLLECTIEVEN

De staatssecretaris heeft al aangegeven al het agrarisch natuurbeheer in Nederland alleen

door collectieven te willen laten uitvoeren. Naast de tweede pijler is er ook in de eerste pijler een mogelijkheid voor collectieven. In de Europese wetgeving is vastgelegd dat zo'n collectief uit maximaal tien boeren mag bestaan. Dat moet voorkomen dat de vergroeningsmaatregelen zich heel erg concentreren. Doel is namelijk dat elk landbouwgebied bij wijze van spreken een soort basiswaarde heeft voor biodiversiteit, water, enzovoort. Europa wil voorkomen dat boeren binnen een hele regio vergroening neerleggen in een uithoek waar dit de minste moeite kost.

MEEPRATEN

De race om de invulling van het GLB is nog niet gelopen. Voor akkerbouwers staan er grote (inkomens)belangen op het spel. Daarbij moeten we beseffen dat ook niet-agrarische belangengroepen azen op het Nederlandse deel van het EU-landbouwbudget. Via de NAV-opiniepeiling kunt u in de tweede helft van november meepraten.

Producenten- en brancheorganisatie akkerbouw i.o.

Om de klappen op te kunnen vangen als gevolg van het opheffen van de productschappen, werkt de akkerbouw hard om op eigentijdse wijze vorm te geven aan samenwerking in de sector. Eerder kondigden LTO-akkerbouw, NAJK-akkerbouw en NAV aan een producentenorganisatie te gaan vormen. Nu is ook de brancheorganisatie akkerbouw in oprichting waarin telers, toeleveranciers, afnemers en verwerkende industrie de handen ineen slaan.

Het opheffen van het Productschap Akkerbouw heeft nadelige gevolgen voor een aantal op de teelt, handel en verwerking van akkerbouwgewassen gerichte collectieve activiteiten. Voor wat betreft de teelt gaat het onder meer om de teeltverordeningen bijvoorbeeld plantgezondheid, en om teeltonderzoek en innovatie. Uit onderzoek van de NAV blijkt dat er onder akkerbouwers grote behoefte bestaat om dit ook in de toekomst gezamenlijk op te pakken. De NAV wil daarom met LTO-akker-

bouw en NAJK-akkerbouw een producentenorganisatie vormen om op eigentijdse wijze de akkerbouw vooruit te helpen. Vanzelfsprekend leidt dit tot enige discussie tussen de drie organisaties waarbij de NAV inzet op meer democratie, meer betrokkenheid en zeggenschap van telers, ook zeggenschap voor akkerbouwers die niet zijn aangesloten bij een van de drie organisaties en op het vormen van een efficiënte en effectief werkende organisatie. Handicap is dat de Europese richtlijnen nog niet helemaal duidelijk zijn en er ook nog onzekerheid is over de Nederlandse invulling van de Europese richtlijnen. Een en ander leidt ertoe dat de vorming van de producentenorganisatie akkerbouw meer tijd vergt dan de NAV wenselijk acht.

In de besluiten tot herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid is niet alleen de vorming van producentenorganisaties mogelijk maar ook die van brancheorganisaties. De bij de akkerbouwsector betrokken partijen willen graag een dergelijke organisatie inrichten. De bedrijven en organi-

saties willen dat de brancheorganisatie zich richt op onderwerpen waar de verschillende schakels in de akkerbouwketen mee te maken hebben. Het is een aanvulling op de producentenorganisatie akkerbouw. De brief aan minister Kamp van Economische Zaken is ondertekend door een groot aantal organisaties, die nu ook betrokken is bij het Productschap Akkerbouw, zoals LTO, NAV, Vavi (fritesindustrie), NAO (aardappelhandel), Plantum (veredeling) en het Comité van Graanhandelaars. Ook bedrijven als Cosun, Avebe, Agrifirm en CZAV hebben hun handtekening gezet.

Uitgangspunt bij het oprichten van de brancheorganisatie is dat er geen hiaten mogen ontstaan bij de collectieve activiteiten op het gebied van teelt, handel en verwerking van akkerbouwgewassen door het opheffen van het Productschap Akkerbouw. Daarvoor zijn die activiteiten te belangrijk voor het behoud van de positie van de akkerbouwsector in ons land als kwalitatief betrouwbare handelspartner en voor de ontwikkeling van de sector in de richting van verdere verduurzaming.

PLOETEREN OM OOGST BINNEN TE HALEN

Het is met het binnenhalen van goede beleidspunten al net zo lastig als met het goed winnen van de laatste oogst: je moet er bovenop zitten om niet in de laatste fase met de brokken te blijven zitten. Het is wat het weer betreft, in het bijzonder voor het zuidwesten van Nederland na de enorme buien van 13 oktober, ploeteren om de oogst van de veelal laatrijpende aardappelen en peen van de akker binnen te halen. Ieder jaar wordt er wel een regio met de neus op de feiten gedrukt dat ons klimaat kennelijk toch wat extremer is geworden en dat we daarmee moeten leren omgaan door middel van risicomanagement. Instrumenten daarvoor zijn natuurlijk cultuurtechnische werken zoals egalisatie en ontwatering, slimme rassen en gewassenspreiding en als laatste instrument de gewassenverzekering. De NAV heeft zich ook voor dit laatste instrument steeds ingezet. Helaas zijn we er als akkerbouw- en verzekeringssector, mede onder invloed van de EU-eisen, niet in geslaagd

een pakket op te stellen dat door een ruime meerderheid van akkerbouwers als voldoende interessant wordt ervaren. De regenwateroverlast- en de brede weersverzekeringen zijn daardoor, ondanks een EU-subsidie op de premie, onvoldoende van de grond gekomen.

Was de exorbitante verhoging van de assurantiebelaasting al weer een extra verslechtering, de komende overheveling van de verzekeringsondersteuning van rijksoverheid naar provincies lijkt ook niet positief. Wel weten we dat de overheid alleen nog zal bijspringen bij ontwrichtende calamiteiten die de gehele samenleving raken. Hopelijk voor de getroffen telers in Zuidwest Nederland blijft er van de oogst in oktober 2013 een beter resultaat over dan het hier geschetste. En voor volgende jaren: boeren zullen vooral moeten focussen op de teelt- en cultuurtechnische maatregelen.

Samen met NAJK en LTO proberen we

als NAV het 'gat' te voorkomen dat geslagen wordt door de afschaffing van de productschappen. Inmiddels is bekend dat regelingen voor de aardappelteelt als vruchtwisseling, phytophthora en gebruik van goedgekeurd pootgoed en andere teeltregelingen in wetgeving wordt ondergebracht. Zolang de wetgeving uitblijft, zal de werking van het productschap verlengd worden. Als sectororganisaties willen we meer. We willen gezamenlijk op de uitvoering toezien en ook aan de basis staan van eventuele nieuwe regelingen. Daarbij is de gezamenlijke inzet om ook noodzakelijk en gewenst onderzoek, zoals voor de bestrijding van erwinia in aardappelen, door de gehele primaire sector gesteund en uitgevoerd te krijgen. Maar ook hier 'mag in het zicht van de haven' door bureaucratische en politieke grillen de 'oogst niet verloren gaan'. Het is in het belang van de hoogwaardige teelten binnen de akkerbouw om deze basisvoorwaarden te bereiken of in stand te houden!

Teun de Jong

Patenten op planten haaks op boerenbelangen!?

Op 26 en 27 oktober was de NAV aanwezig op een conferentie in het Zuid-Franse Gaillac over de nieuwe Europese regels over zaadveredeling. Kunnen boeren in de toekomst vrij beschikken over uitgangsmateriaal? Veertig mensen uit België, Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, Frankrijk, Spanje, Italië, Noorwegen en Nederland wisselden hun ervaring en kennis uit. Het Europees Parlement behandelt de voorstellen van de Europese Commissie waarschijnlijk in april 2014.

Op vier terreinen wordt nieuwe EU-wetgeving (Better Regulation) op uitgangsmateriaal voorbereid: vermarkting, klantgezondheid, controle en diergezondheid. De wet- en regelgeving is erg complex, zodat lastig valt in te schatten wat de gevolgen zullen zijn. In de nieuwe wetgeving blijft er ruimte voor boeren en kleine zaadbedrijven om zaden te veredelen en op de markt te brengen. Er is echter totaal geen bescherming tegen de juridische en financiële overmacht van de multinationale zaadbedrijven.

OPPASSEN

In de voorstellen van de Europese Com-

missie is ruimte om materiaal van oude rassen op kleine schaal onderling tussen boeren te ruilen en te verhandelen. Als boeren dit willen doen moeten ze zich als bedrijf laten registreren. Niet op grond van regels van vermarkting maar op grond van de regelgeving plantgezondheid.

De mogelijkheden van patenten op levend materiaal zijn niet aan banden gelegd, eerder verruimd. Als boeren moeten we op onze tellen passen om de controle over onze zaden niet geheel te verliezen. Controle van ras, kwaliteit en gezondheid wordt nu nog door onafhankelijke overheidsinstanties uitgevoerd. Volgens de voorstellen voor de nieuwe EU-wetgeving mogen de zaadbedrijven dat zelf gaan doen. Dit betekent dat de onafhankelijke overheidsinstanties ophouden te bestaan en dat kleinere zaadbedrijven bij hun concurrenten het onderzoek moeten laten doen om op de rassenlijst te komen. Het onderzoek is voor kleine zaadbedrijven te duur om dat zelf uit te voeren.

INBREKEN

In zuidelijke EU-landen zijn veel initiatieven om oude rassen uit zadenbanken te halen en in de regio weer te vermeerderen en de gewassen te herintroduceren. Boeren

proberen op deze manier de beschikbaarheid van en controle over zaden weer terug te krijgen. Met de voorgestelde EU-wetgeving rond patenten blijft het voor multinationale zaadbedrijven mogelijk om hier op in te breken door een marker-gen in te bouwen en dat vervolgens te patenteren.

SCHERPE KANTJES

Het is lastig om een strategie te bepalen rond deze regelgeving. Wijzen we alle wet- en regelgeving af omdat zaden onder controle van boeren zouden moeten zijn? Of proberen we de scherpe kantjes van de regelgeving te slijpen? Deze vragen zijn er ook rond genetische modificatie (GMO). Enerzijds vinden we dat de techniek wel gebruikt moet kunnen worden, aan de andere kant gebruiken de multinationale zaad- en gewasbeschermingsbedrijven de GMO en daarmee patenten om de volledige controle over zaden te krijgen. In een volgend nummer van Genoeg is Beter gaan we dieper in op de plussen en minnen van de EU-voorstellen rond zaden.

NAV

Willem Remijnse: 'Akkerbouwers zijn meer ondernemers geworden'

Willem Remijnse (53), akkerbouwer, pluimveehouder met biologische opfokhennen en cabaretier. Deze maand in Genoeg is Beter een veelzijdig NAV-lid uit Kraggenburg aan het woord die zich ook inzet voor de minderbedeelden in deze wereld.

Willems' vader, afkomstig uit Zeeland, was pionier bij het ontstaan van de Noord-oostpolder. Na er zo'n zestien jaar gewerkt te hebben kon hij daar in 1956 een bedrijf pachten van 24 hectare. Inmiddels is dat bedrijf uitgebreid en bewerkt Willem er, samen met zijn vrouw Elly, 47 hectare. Ze hebben een zoon (24) en een dochter (23). Zoon Ton heeft zojuist de HBO-opleiding bos- en natuurbeheer in Velp afgerond. Hij oriënteert zich eerst buiten het bedrijf op zijn toekomst. Of er opvolging is, is nu nog niet duidelijk. De kinderen helpen wel mee als het nodig is.

ZWARE GROND

'Het bouwplan, een op drie, bestaat uit wintertarwe, consumptieaardappelen en suikerbieten/winterpeen. Onze grond, gevarieerd met keileem, met deels 60% afslibbaar, is behoorlijk moeilijk bewerkbaar. Ons bedrijf ligt vlakbij een bos en wordt doorsneden door een voormalige vaargeul. We hebben ook te maken met een hogere grondwaterstand. Omdat we met ons productiemiddel grond kwetsbaar zijn, heeft het de keuze voor een andere bedrijfstak, pluimvee, vergemakkelijkt. We hebben ook overwogen

Inspiratie-bijeenkomsten

In de tweede helft van november en december organiseert de NAV inspiratiebijeenkomsten. In groepen van 10 tot 15 personen wordt u bijgepraat over verleden, heden en toekomst van het landbouwbeleid, de (kloof tussen) telers- en consumentenprijzen door de jaren heen en de verwachtingen voor de toekomst. En vanzelfsprekend gaan we op de bijeenkomsten in op wat een en ander betekent voor de akkerbouwbelangenbehartiging en de NAV. Binnenkort ontvangen de NAV-leden per e-mail een uitnodiging om deel te nemen aan de bijeenkomsten met daarop datum en plaatsen.

NAV

om over te schakelen op biologische akkerbouw, maar dat ging niet met onze zware grond. Wel hebben we nog wat geprobeerd met geïntegreerde landbouw, dit gaf een goed resultaat maar is te intensief om als tweede tak te beoefenen. Tien jaar geleden zijn we met pootgoed telen gestopt en ons meer gaan specialiseren in de pluimveetak. Voor de consumptieaardappelteelt werk ik samen met een collega en verder besteed ik regelmatig werk uit voor de akkerbouw. Ik vind de akkerbouw zeker leuk en beleef er plezier aan, maar het heeft minder prioriteit.'

BIOLOGISCHE OPFOKHENNEN

'Wij zijn nu meer pluimveehouder dan akkerbouwer. Daar ligt nu de essentie van ons bedrijf en zorgt voor ongeveer 70% van het werk en inkomen. Sinds 1970 was er een stal voor vleeskalkoenen. Tien jaar geleden zijn we gestopt met de intensieve pluimveehouderij en overgeschakeld op de opfok van biologische hennen. Inmiddels houden we er 43.000 stuks. Biologische opfok van hennen houdt o.a. in: geen snavelbehandeling, daglicht, biologisch voer en uitloop op 4,5 hectare gras met aangeplante bomen. Je kunt zeggen dat ze eens zo veel ruimte hebben als de gangbare opfok. Dat vinden wij veel beter voor de dieren en prettiger om mee te werken. Na zeventien weken gaan de hennen weg naar biologische legkippenbedrijven in Nederland, Duitsland en België. De afzet wilde ik aanvankelijk zelf regelen, maar dat is niet gelukt. De afzet verloopt nu naar volle tevredenheid via een opfokverkooporganisatie zodanig dat wij zelf een goede inbreng hebben in de werkwijze. Er zijn nog niet zoveel biologische pluimveebedrijven. Tot nu toe draaien we technisch goed en kunnen we een goede kwaliteit hennen leveren. Naast dat het economisch goed draait vind ik ook een groot voordeel dat je alles goed kunt plannen.'

ZELFVOORZIENEND QUA ENERGIE

'De biologische opfok geeft meer diervriendelijkheid, zoals al gezegd door uitloop, biologisch voer en geen snavelbehandeling. Verder hebben we vorig jaar zonnepanelen laten leggen op de kippenschuren, waardoor we nu volledig zelfvoorzienend zijn. We hebben nog energie over. Terug leveren aan het net levert weinig op. Daarom rijdt onze auto nu op eigen stroom. Op deze wijze benutten we volledig de zelf gewonnen energie van onze zonnepanelen.'

Willem Remijnse.

ONTWIKKELINGSHULP

'Sinds ongeveer tien jaar vorm ik met een collega en een dominee de cabarettroep: 'Tweeboereneneendominee'. We schrijven cabaret op maat voor allerlei groepen, feesten enz. Er waren jaren bij dat we zo'n 60 x per jaar optraden door heel Nederland. Eén van de hoogtepunten was het optreden op het Ministerie van Landbouw bij Minister Veerman. Nu is het wat minder doordat we allen een druk bedrijf hebben, maar we spelen nog steeds wel zo'n twintig keer per jaar. Verder zet ik me in voor ontwikkelingshulp in Ethiopië en Eritrea via de vrijwilligersstichting ISEE voor kleinschalige projecten. We gaan ieder jaar kijken hoe het gaat en kijken kritisch naar de voortgang van de projecten. Ik houd me vooral bezig met de techniek, bevoeiing en volkstuinprojecten.

Dit is ook alleen maar mogelijk omdat Elly op dit soort momenten het bedrijf alleen runt. Het is heel leerzaam en het verbreedt je blik op de wereld. Dit is iedereen aan te raden.'

NAV

'Hier in de polder zie je steeds meer grotere bedrijven. De boeren zijn van akkerbouwers meer ondernemers geworden. Ik vind zelf dat de NAV hieraan een positieve bijdrage heeft geleverd. O.a. door je kostprijs te kennen, ken je ook je bedrijf beter.'

NAV

NAV bij lupine-lounge

Op de Dag van de Duurzaamheid (10 oktober 2013) vond in Perscentrum Nieuwpoort te Den Haag de door Stichting Urgenda (duurzaamheidsorganisatie) en NAV georganiseerde lupine-lounge plaats. De lupine-lounge was de officiële afsluiting van de Peulenparade, een campagne om de consumptie van peulvruchten te stimuleren. Hans van Kessel deed hier aan mee namens de NAV. Er waren ca. 40 mensen aanwezig, waaronder Kamerleden van CU, D'66 en de fractie van de Partij voor de Dieren en fractiemedewerkers van andere partijen. En verder vertegenwoordigers van o.a. het Voedingscentrum, Louis Bolk Instituut, het ministerie van Economische Zaken, de Vegetarische Slager en pers. Sandra van Kampen (Urgenda), Hans Rouweler (Vivera, producent vleesvervangers) en Hans van Kessel startten met een korte inleiding. In zijn inleiding riep Hans

van Kessel het kabinet en de 2e Kamer op:

- om de gekoppelde steun voor eiwitgewassen in Nederland toe te passen;
- de eiwitrijke gewassen te accepteren als vergroeningsmaatregel;
- om opnieuw een EU-invoerrechtsmaatregel op plantaardig eiwit in te stellen;
- om budget vrij te maken voor onderzoek en innovatie voor veredeling, optimalisering van de teelt van eiwitgewassen en productontwikkeling.

Na de presentaties ontstond een geanimeerde discussie waarin voor de mensen uit de politiek duidelijk is geworden dat de teelt van eiwitrijke gewassen in Nederland en Europa een groot aantal voordelen heeft, maar ook dat die teelt niet vanzelf zal terugkeren en dat er bij de invulling van het GLB mogelijkheden liggen om de teelt te stimuleren.

Sojateelt in Nederland

Dit jaar heeft er een eerste praktijktest voor de teelt van soja plaats gevonden. De test werd opgezet door Agrifirm en ook door hen begeleid. In de loop van het jaar is er ook een Praktijknetwerk Soja aangevraagd, goedgekeurd en daarna opgezet. Agrifirm en telers werken er in samen en PPO'er Ruud Timmer treedt op als begeleider. In het praktijknetwerk wordt informatie rondom de teelt en de afzet onderling

uitgewisseld. De meeste soja is eind april ingezaaid. Na een koud voorjaar kwam de groei in de zomer goed op gang. Onkruidbestrijding gaf hier en daar nog problemen. Ziekten zijn niet waargenomen. De soja is begin oktober droog geoogst. De opbrengst varieerde van 2.500 tot 3.000 kg. Daarmee is er nog geen sprake van een rendabele teelt, maar wel reden om ook volgend jaar de praktijktest voort te zetten.

Supermarktmacht

In de agri- & food ketens hebben de supermarkten een grote (inkoop)macht. De supermarkten gebruiken die positie ook om hun producten zo goedkoop mogelijk in te kopen. In dit krachtenveld hebben de primaire producenten een zwakke positie en moeten hun producten vaak (te) goedkoop leveren. Om er voor te zorgen dat de supermarkten hun positie niet misbruiken hebben minister Kamp en staatssecretaris Dijkema met de retail een (vrijwillige) gedragscode 'Eerlijke Handelspraktijken' afgesproken. De ervaringen in andere landen met deze vorm van zelfregulering zijn zeker niet positief. De NAV zou liever een meer dwingende vorm van regulering zien (zie ook ledenblad Genoeg is Beter oktober 2013). Het is op zich goed dat er vanuit de politiek aandacht voor is en dat er een poging wordt gedaan

om de positie van boeren te versterken. De NAV blijft echter pleiten voor stevigere maatregelen. De NAV vindt het ook zeer positief dat in de EU aan regelgeving wordt gewerkt. Vanuit de supermarktbranche wordt een zware lobby ingezet om Europese regulering te voorkomen. Op www.policat.org kunt u deelnemen aan de handtekeningenactie om de supermarktmacht juist wel te reguleren en druk uit te oefenen op de Europese Commissie. De NAV roept u op de actie te steunen en de oproep onder uw vrienden, familie en kennissen te verspreiden. Zo kunnen we met hopelijk vele tienduizenden handtekeningen tegenwicht bieden tegen de supermarktlobby.

Opiniepeiling

In de tweede helft van november kunt u weer deelnemen aan een NAV-opiniepeiling via internet. Medio november komt staatssecretaris Dijkema met haar voorstellen voor de invulling van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid in Nederland. Enige tijd daarna debatteert de 2e Kamer over haar voorstellen. Via de NAV-opiniepeiling kunt u meepraten over de Nederlandse invulling van het nieuwe GLB en gaat de NAV de leden van de Tweede Kamer voeden met de mening en suggesties van akkerbouwers.

Contactpersonen

Voorzitter
Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord
Jelte Wiersma
0594 - 688 804

Regio Noordoost
Jos Steenhuis
0591 - 349 468

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Joop de Heer
0224 - 541 277

Regio Zuidwest
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Regio Zuid
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Nederlandse Akkerbouw Vakbond
Groeneweg 62
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130
fax : 0168 - 328 735
e-mail : info@nav.nl
website : www.nav.nl
twitter : [@NAV_AkkerBouwer](https://twitter.com/NAV_AkkerBouwer)

